

פרוטוקול מס. 38
מישיבת ועדת הכלכלה
מיום ג' כ"ח שבחשו"ב - 19.8.52
בשעה 11.00

חברי הועדה:

ב ר כ ה י ם :

- הי"ר מ. בנסוב
- י. אורי
- ב. מזניה
- א. אלטמן
- ש. בז'רבו
- א. כהן
- ע. מיסון
- ס. פרלשטיין
- ר. פלדמן
- י. ספיר
- ס. וילנר

סוזמנים:

- ד"ר לוינטל - מטעם משרד המסחר והתעשייה
- מר הבגבי - מטעם משרד המשפטים
- מר בר-ניב - מטעם משרד העבודה
- ח. צדוק - סגן היועץ המשפטי

המטק הדיון בחוק הפיקוח על שירותים
וטכונים.

סדר - ה י ם :

הי"ר מ. בנסוב:

פנתח את הישיבה.

בדצוני להביא לתשומת לב הועדה מכתב
סקבלנו ממשרד העבודה. אתם זוכרים שהחלטנו לבחור בוועדת מסנה, שתכיר שני
ענינים: ענין מסירת עבודות השיכון, כלומר, טענות ותלונות על הפלייגות
בענין זה, וענין צורת מסירת עבודות צבוריות. ועדת המסנה דנה בענין הראשון
והחליטה להזמין את נציג משרד העבודה, על כך קבלנו את התשובה הבאה ממר
ברנזון, המנהל הכללי של משרד העבודה. (קורא את המכתב).

כאן מתעוררות שתי שאלות: א. האם ענין חלוקת העבודה בכנסת הוא מעניינם של משרדי הממשלה, והאם בעניינים פרוצדורליים אנו צריכים לנהוג על פי הוראות של משרדי הממשלה. בני חושב שלמסדר מסלתי אין רשות להעיר הערות מסוג זה. יתכן שזאת יכולים לעשות יו"ר ועדת העבודה, יו"ר ועדת הכנסת או נשיאות הכנסת, אבל לא המסדר. אם נסכים שכל מסדר יודיע לנו מה שייך לנו ומה לא, נסתפק בחיכוכים בלתי פוסקים עם כל מסדר.

הנקודה השנייה - אנו סבור, שכל פעולה של כל מסדר מסלתי יש לה כמה וכמה פנים. אנו מבינים, שעניני המסים של הסיכונים שייכים לא לוועדת העבודה ולא לפעדת הכספים. ענין המרי הבניין של עבודות צבוריות שייך לוועדת הכלכלה וכו'. מסוים כך אנו סבור שטענה זו צודקת לגופה, ואנו מציע שאתם תייפנו את כוחי לטעות על שתי הנקודות הללו גם בפני נשיאות הכנסת ובגב פני מסדר העבודה.

פ. בוגרנו:

אנו מבינים איזו סמכות יש לאקסקוטיבה להעיר לכנסת מה עליה לעשות ומה אין עליה לעשות.

זהו דבר שלא יתואר.

היו"ר ס. בנטוב:

אנו מבינים, שהצעת מתקבלת. אנו עוברים להמשיך הדיון על חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים. קבלתי איצפורטציה על הישיבה הקודמת. אנו בעצם חסכת שבישיבה הקודמת יתקיים חילוף דעות כללי, אבל שמעתי שרצו יי על כל מעיף ופעיל. לכן נמשיך גם היום בצורה זו.

ברצוננו להעיר את הערותי לסעיפים שדגמם עליהם, כי לא הייתי בישיבה הקודמת, ואיני יודע אם הדברים שברצוננו לומר נאסרו כבר.

ביחס להגדרה "מצרך" הפורוזה היא להוציא מכלל החוק קרקעות ובניינים. שאלתי היא, מדוע לא צריך להיות פיקוח על קרקעות ובניינים.

י. טפיר:

החשובה היא פשוטה, כי כל מה שמחיר הקרקע עולה, הממשלה נהנית מזה יותר.

היו"ר ס. בנטוב:

החוק אינו מחייב את הממשלה לקבוע מחירי מכסימים, אלא רק מרשה לה לעשות זאת.

בהגדרה "שירות" אנו מציע להוסיף המלים "שירות" שלא על מנת לקבל פרס.

ג. הר-בנאי:

זאת אומרת, שעל טפעל שקיים שלא על מנת לקבל פרס, לא יהיה פיקוח. אם יהיה, למשל, שירות בריאות של "הרסה" שניתן חינם, על ידי הוטפת מלים אלו, אתה מוציא אותו מאפשרות של פיקוח. על ידי הוטפת מלים אלו לא תוכל לחייב שירות זה להמשיך לתת את השירות.

י. טפיר:

יכול להיות מקרה שמוסד צבורי מקיים בית-מסכה, או בית חולים, איזו סמכות יש לממשלה לבוא ולחייב אותו להמשיך בטמון שירות זה אם הפסיקו בגלל שהרל לקבל תרומות?

ד. ר. לוינסקי

אני חושב, שזה היה צודק אילו הענין היה מצטמצם במתן הוראה להסתייך בקיום הסיירות, כמובן, אם המדינה בקביעת מחירים, אבל ישנם כמה ענינים אחרים שצריך להסדירם, ואלה הם ענינים טכניים, וזה חל לא רק על עסקים אלא על כל מיזם בלטון החוק.

ה. ספיר

אם ישנו, למשל, מוסד הגותן ארוחות חנם, על המחירים אין לפקח, אבל פה ישנו סעיף המורה להכנס למסן ולהחריים אתה לים והטארכים. השאלה היא, אם זה צריך לחול על מוסד כזה.

ו. הרנבי

לפי החוק הזה, הממשלה אינה יכולה להחריים.

ז. בן-נרי

החוק הזה בא להבטיח קיום שירותים, ויכולים להיות מצבים שבהם המדינה מעונינת בניצול יעיל ביותר של שירותים מסויימים. לשם זה בא החוק, הוא לא בא רק כדי לפקח על המחירים, אלא עלולים להיות מצבים שבהם יש שירות מסויימים שהוא אמנם חינם אבל המצב במדינה מחייב יעילות יתר בחנהלתו והתאמתו לתפקיד מסויימים במצב חירום.

ח. כהן

לדעתי, ישנו נימוק אחד מכריע לא לעשות כיוצא מן הכלל שירות שאינו ניתן כשירות מסחרי. לא צריך לחפש כאן אפטריות דמיוניות או לגמרי נדירות. צריך לחשוב על דרך פשוטה ביותר, ברגע שאתה מסאיר פרצה זו, הרי עורכי הדין ביחסי עם הטוחרים המנוסים ימצאו דרך לצאת מן הפיקוח על ידי כך שיהפכו כל שירות לשירות שלא על מנת לקבל פרט.

ה. ר. ל. ט. לא להוסיף את המלים "שלא על מנת לקבל פרט".

א. כהן

כפעם הקודמת הצעתי לשנות את הניסוח בסעיף זה ביהוט ל"שכיר היחיד". אולם עכשו אני מציע להשאיר זאת להמשך הדיון. אני מרגיש שללא דיון בסעיפים המטריאליים, שנוי בניסוח עלול לסבך מאד את הענין.

אני רוצה שלמי החוק תנתן אפשרות לממשלה, משעת חירום ולשם יעילותו של כל החוק, לפקח גם על שכר העבודה. אולם לפי הניסוח שהצעתי בשיבה הקודמת, אני מסבך את כל הענין. מה שדרוש, זוהי סמכות לממשלה להרכיב גוף מיוחד, או ליטול לידה בכל צורה שהיא, את הפיקוח על השכר.

אני מציע לדלות כרגע על סעיף זה. חוץ כדי דיון ביותר הסעפיים, אציע את הסתייגויותי.

צ. בן-נרי

ברצוני להביע את דעתי, כי השאלה נדונה בממשלה. הממשלה מתנגדת בכל חוקף לכלול בחוק זה את ענין הסמכות לקבוע בסימוס לשכר העבודה. אגב, זוהי הוטעה

כלתי רגילה, שועדה כנסת רוצה להעניק לממשלה סמכות שהממשלה אינה מבקשת אותה. הבסיס לשכר ועב וזה בארץ הוא על יסוד הסכם קולקטיבי. במידה ששיטה זו לא תפעל, הרי ישנן תקנות שעת חירום לגיוס כוח אדם, והן בתקופת כל זמן שקיים מצב חירום, ואין מצריכים אותן לתקופת מסוימת. הן קיימות מאז קום המדינה. הוארכו על ידי מועצת המדינה הזמנית מנלי לקבוע להן האריך היינו, כל עוד קיים מצב חירום, לפי תקנות שעת חירום, גיוס כוח אדם, אפשר לרחק אדם למקום עבודה, אפשר לחייב אדם לעבוד. עד היום לא נהקלה הממשלה בצורך להקפיא, בדרך של חוק, את שכר העבודה של השכיר, כשם שאין החוק הזה שלפניכם מחייב בעל הון למכור את הוננו, אלא רק לטפס את המצרכים ואת השירותים במידה שזה בידו, אבל את ההון החוק אינו מאפשר להחריט. יש חוק בנוגע לקרקעות, שלצרכי הצבור אפשר לרכוש אותן במחירי השוק. אל נשווה כוח העב ודה של אדם לנכס, כי האנלוגיה אינה אנלוגיה, כי המחיר הוא מחיר השוק ולא המחיר שגוף אדמיניסטרטיבי קובע.

אם לא נכניס ~~ל~~ בחוק זה את ענין שכר העבודה, אפשר להכריח אדם לעבוד על פי תקנות שעת חירום, גיוס כוח האדם. יתכן שיש מקום לשיקול. אם בחקנות אלו יש להוסיף סעיף, שהוא חייב לעבוד כשכר שיקבע לו, אם זוהי יתכן שהפתרון במקום אחר לגמרי. בשלב זה הממשלה עומדת על הבסיס, ששכר העבודה נקבע בהסכם קולקטיבי.

ש. בז'רנו:

כוח העבודה אינו נחשב להון, כי אם למשהו הדומה יותר למצרך, שעומד למכירה. מעניין מאד, שהממשלה אומרת לנו שהיא ~~ל~~ע, שבמצרך זה או בשירות זה אפשר לספק ומותר להעביר זאת למשק חמשי של הכוחות. בזמן שיש מחסור במצרך זה רצוי לממשלה שמחירו יעלה ללא שום פיקוח, עד לקנה מידה שנקרא בלשון פשוטה, שוק שחור. בזמן שהממשלה מעוניינת כן לפקח על כל יתר הפעולות הכלכליות במדינה. אמנם לפי חוק זה הממשלה אינה יכולה להחריט את ההון, אבל יכולה להכריח אותו למכור בהפסד כזה, שלמעשה זהו החרמת הון.

מטרת החוק - כך אומרים לנו, ואני רוצה להאמין בזה - היא בונאים בלתי נורמליים לתת לממשלה אפשרות לקבוע תופעות בלתי רצויות למשק, כל כלכלן באיזו ארץ שהיא, ואילו ארץ טוציאליסטית ביותר יגיד, שהצער הראשון בכיוון זה, זוהי הממכרות לפקח על שוק העבודה. אין זה נקרא הקפאת השכר, יש אלפי דרכים אחרות שבהן נקטו ממשלות אחרות בכיוון של פיקוח על שוק העבודה. אין אני חושב, שיש מקרה אחד, מחוץ למדינה זו, שהממשלה רוצה להתערב בעניני המשק, לפקח עליהם באופן ישיר ולא לוקחת לעצמה שום סמכות בשוק העבודה, בארץ הליברלית ביותר או בארץ הסוטליטרית ביותר.

אם זוהי עמדת הממשלה, הרי הממשלה מוכיחה שכוונותיה בכל החוק הזה הן אחרות ממה שהיא אומרת, כי לא יתכן פיקוח על כל המשק מבלי שהיה אפשרות של פיקוח איזה שהוא על שוק העבודה. ואז, יש לחוק זה מסרות אחרות.

התקנות לשעת חירום, גיוס כוח אדם, קיימות עוד מזמן האנגלים, ומסתמשים בהן רק למטרות יוצאות מן הכלל, בשעת חירום קשה מאד, למשל, במקרה של צורך מיוחד להפעיל רכבת, כשאינן עובדים לכך. אל נערבב את הדברים. אנו מדברים כאן על פיקוח על המשק, ואין טפק שבחוק זה יש לתת סמכות לממשלה לפקח על השכר.

ג. טפיר:

העובדה שענין השכר נמצא בתקנות מיוחדות אינה משונה, כי כל מה שישנו בחוק זה נמצא בתקנות אחרות.

מר בר נייב אמר, שזהו מקרה יחיד, שועדים רוצה לתת לממשלה סמכות שהממשלה אינה רוצה בה. אל תדרוש הממשלה סמכויות בכל השטחים שהכניסה לחוק, ואני מוכן לוותר גם על הסמכות הזאת.

אף עם לא השוריתי שכר עבודה לסתם הון. אבל חוק זה נובע לא רק להון. אם אני מקייע את זכות הניגול של בית הרושח לחקוטה בלתי מוגבלת, זוהי הפקעה חמורה ביותר.

אבל לא רק לגבי הון. פה ישנם שירותים רבים, שכוללים כל מיני מקצועות. עליהם חל פיקוח. אין זה הון, זהו רק שירותים אדם בידינו ובמחור.

למעשה, מבדיל החוק בין עושה שירות לעושה שירות. ולמעשה אי אפשר להצדיק לתקופה ממושכת פיקוח על הייצור כשאתה משאיר את שכר העבודה חפשי.

מכל הטעמים הללו, אם מוציאים את שכר העבודה מהחוק כשעושה שמכניסים לתוכו את כל השטחים האחרים, הרי זה לא מטעמים של תועלת לאומית, אלא יש כוונה אחרת בדרך.

א. כהן:

מר בר נייב אמר שאין פיקוח על ההון. זה נכון, אין פיקוח על הון המושקע בקרקע ועל דפוזיטמים בבנקים, אבל על הון המושקע בציוד ובכל פעולה משקית אחרת של המפעל, יש פיקוח. אם כן, יש פיקוח על ההון. אבל כמובן, שאין כאן ענין של זיכוח תגיוני. עמדת הממשלה יש לה הגיון פוליטי. היא אינה יכולה לקבל על עצמה את הריזיקו וליטול לידה באופן תיאורטי סמכות לגבי ציוד כל כך גדול. כמו ציוד העובדיה בארץ. הייתי בדיעה זו עד לפני כמה שנים. חשבתי ששני הגופים - הממשלה תפקח על הכלכלה ולא תיתן שתבוא והמוטוות, וההסתדרות תדאג לכך, שמצד השכר לא תהיה חבלה בפיקוח שהמדינה תעשה על המשק. עכשו יש לנו נסיון של כמה שנים, ונסיון זה מראה לנו שני דברים: שהחוקים הקולקטיביים שנחחדשו בכל שנה באופן חפשי הכשילו את כל טעיפי חוק הפיקוח, כשם שבאותה מידה חוסר ביצוע מוצלח של הפיקוח, הכשילו את החוזים הקולקטיביים. השכר במקרים רבים רדף אחרי ההתיקרות. כאן היתה פעולת גומלין של הכשלה. ביצוע רע של החוק וחוסר רצון להגיד לפועלים, להסתדרות: אם אנו רוצים לקיים יציבות במשק אי אפשר לשחק בכל שנה בהוספת שכר.

ב. קצרת המוצא שלי הפוכה מזו של חבר הכנסת

ספיר, אשר מוכן לוותר לממשלה על הסמכות לפקח על השכר אם הממשלה תוותר לו על הפיקוח על מחירים וייצור. (י. טשיר: לא כדיוק כך אמרתי). אני מתכוון בכנות לחוק שיאפשר למדינה לבצע באופן יעיל את הפיקוח בשעת הצורך. ואני מסתכן ותומך בחוק זה בשעה שלדעתי אין צורך בו, או ברובו. לדעתי, חייבת המדינה שימצא בידה חוק כזה לכל צרה שלא תבוא, לכל צרה של שעת חירום, כלכלית או פוליטית.

לכן איני שולל את הטענות המשפטיות של

בר-נייב. הקדמתי ואמרתי שאיננו יכולים סתם למחוק את הסעיף "שירותים". יש צורך במושג נוסף הנקרא "שכר עבודה". לשם יעילות החוק כולו, יש צורך בפיקוח על שכר העבודה. בלי פיקוח זה לא יהיה כל פיקוח. אם אנו מתכוונים לפיקוח רציני על המחירים, צריכה להיות סמכות של המלח פיקוח על שכר העבודה במקרה של צורך, כי מי שאינו רוצה לתת סמכות של פיקוח על שכר העבודה, אינו רוצה בפיקוח על המחירים.

לכן אני מציע להשאיר טעיף זה ללא הכרעה ולחזור לענין זה בדיון בטעיפים המטריאליים.

היו"ר מ. בנטוב:
 כמה
 בשטח הכלכלה ישנם / יסודות יסודיים, סחורה,
 שירותים ועבודה, ואנו מתחלקים ביניהם
 כיוסטינו לאלמנטים השונים. אלו הן בעיות פוליטיות די רציניות ואף אידיאולוגיות, כל כמה שלא בעלה את חום הויכוח, אינני חושב שנמצא גשר בעניין זה
 ונקרב את הפתרון שלא הצליחו להגיע אליו. לכן אני מציע, שנצביע ולא נמשיך
 בויכוח.

א. ברוי:
 ברצוני למסור, כי בישיבה הקודמת נתקבלו
 שתי הגדרות - "מפעל" ו"בעל". כל החר, סובח יסיימו את הויכוח, וכישיבה זו רק נצביע.

היו"ר מ. בנטוב:
 אני מעמיד להצבעה את ההגדרה "שר".

י. ספיר:
 הצעה הייתה, שי קבע שר אחד או שניים.

מר הנגבי:
 בישיבה הקודמת הסמרה התנגדותי להצעה
 חבר הכנסת ספיר, אבל בינתיים נתקבל חוק
 מסויים בכנסת, שלמעשה, אפילו אם יקבע בחוק זה אחרת, הממשלה יכולה לנהוג
 בהתאם להגדרה זו.

ה צ ב ע ה

ההגדרה "שר" - נתקבלה

היו"ר מ. בנטוב:

אנו עוזרים להגדרה "מצרך".

היו"ר מ. בנטוב:

ישנה הצעה של חבר הכנסת ספיר להוציא
 את המלה "מחצבים".

מר הנגבי:

ה צ ב ע ה

הצעה חבר הכנסת ספיר - נדחתה

ס הסתיגות לחבר הכנסת ספיר

אני מציע להוציא את המלים " למעט קרקעות
 ובניינים".

היו"ר מ. בנטוב:

ה צ ב ע ה

הצעה היו"ר מ. בנטוב - נדחתה

הסתיגות ליו"ר מ. בנטוב ולחבר הכנסת וילנר.

ההגדרה "מצרך" כפי שהוצעה על ידי הממשלה - נתקבלה

היו"ר מ. בנטוב:

אנו עוזרים להגדרה "שירות".

מ. פריסלטין:

אני מציע להוציא את המלים " וכן שעסוע צבורי".

היו"ר מ. בנטוב:

ה צ ג ע ה

הצעת חבר הכנסת פרלשטיין - נדחתה

הסתיגות לחבר הכנסת פרלשטיין.

י. סמיר:

אני מציע למחוק את המלים " אך עבודתו של עובד שהוא שכיר היחיד אינה בגדר שירות

למעבידו".

היו"ר מ. בנטוב:

ה צ ג ע ה

הצעת חבר הכנסת ספיר - נדחתה

הסתיגות לחבר הכנסת ספיר

י. סמיר:

כזה איננו שוללים סעיף מיוחד שטרדיר ריגולציה של שכר העבודה.

היו"ר מ. בנטוב:

אנו עוזרים להגדרה "עושה שירות".

מר הנגבי:

בישיבה הקודמת הציע חבר הכנסת ספיר לא להבדיל בין עושה שירות של בניה ושירותים אחרים. לאחר הדיון שהיה לנו עם משרד המסחר והתעשייה, אנו מסכימים להיקון זה.

היו"ר מ. בנטוב:

ה צ ג ע ה

ההגדרה "עושה שירות" עם התיקון של י. ספיר - נתקבלה

היו"ר מ. בנטוב:

אנו עוזרים להגדרה "שכר".

אני חושב, שצריך להשתמש במושג תמורה במקום

"שכר".

א. סגל:

אני מציע לכתוב "שכר שירות".

אני מוכן להסכים להגדרה "שכר שירות".

ג. אונגיה:

אני מציע, שנשאל את המסגנון שלנו.

מר הנגבי:

הוחלט להצביע את הגדרה "שכר" בישיבה הבאה.

היום וההגדרות "בעל" ו"מפעל" נחקבלו בישיבה הקודמת, אנו עוברים להגדרה

היו"ר מ. בנטוב:

"פעולה חיונית".

"פעולה חיונית" פירושו - פעולה הנראית

לשר כחיונית להגנת הסרינה לבטחון הציבור, לקיום אספקה שהיא הכרחית לדעת השר, או שירותים ציבוריים שהם הכרחיים לדעתו, להגדלת הייצוא או להגברת הייצור, לקליטת עולים, לשיקום חיילים משוחררים או נכי מלחמה או להרחבת הסיכון.

ד. ספיר:

ישנם כאן כמה סעיפים הנראים לעין, כגון: הגנת המדינה, אספקה הכרחית, ייצור, קליטת עולים והגדלת הייצוא. אבל בשאלת השאלה: מה זה הרחבת סיכון, איזה סיכון? האם דירה של 4 חדרים נבללת בזה? אני מציע לסחוק את המלים "הרחבת הסיכון".

היו"ר מ. בנטוב:

לדעתי, השאלה העיקרית מתעוררת ביחס למלים "הנראית לשר כחיונית". המצב הוא כזה, שברגע שבחוק כתוב "הנראית לשר", זה מקרה לשר סמכות שירותית בהחלט לראות כל דבר שעולה על דעתו כמתאים לסעיף זה. אני בעד שה שיהיה לנו מסטר של חוק ולא מסטר של סמכויות שירותיות לשר. ברגע שכתוב בחוק "הנראית לשר", השר אינו חייב להוכיח לבית המשפט הגבוה לצדק, זוהי סמכות שירותית שאינה בחוצה. אני מציע למחוק זאת. ברגע שמלים אלו מצויינות בחוק, בית הדין העליון באופן אוטומאטי סרב להכנס לגופו של ענין.

מר הנגבי:

ברצוני לתקן את הברי היו"ר. לפי הפרקטיקה של בית הדין העליון אין זה נכון, שפה פתוחה הדלת לשרירות לב מלאה של השר. בית הדין העליון פסק שזה ענין של סיקול דעת, שאינו רוצה להתערב בו, אבל סיקול דעת זה צריך להיות מה שבית הדין העליון כזה "סיקול דעת משפטי".

פה מדובר על שירותים ציבוריים, או על פעולה שלדעת הממשלה חיונית לבטחון הציבור. אם, למשל, השר יאמר ליבואן שיביא תחמושת מסוג מסויים, בית הדין העליון לא יתערב בזה ויאמר: אולי היינו מחליטים אחרת, אבל זה נתון לשיקול דעתו של השר. אבל אם השר יביא ליבואן, למען בטחון המדינה הכרחי שתביא מדים מסוג מסויים, בית הדין העליון בודאי יאמר, שהסיקול דעת אינו משפטי, אנו מבטלים זאת ועושים את הצו על תנאי להחלטי.

היו"ר מ. בנטוב:

סוחחתי עם שופטי בית הדין העליון, ואם אסרו לי שאם כתוב בחוק "לפי שיקול דעתו של השר", השר יכול לוטר, שזה היה לפי דעתו ואינו צריך להכנס לעצם הענין.

ה. צדקה

אבי חושב, שההבדל בין הנוסחה כפי שהיא
מלכתחילה ובין הנוסחה שמציע היו"ר הוא בזה -
אם הממשלה תמסור במדינה או בית המטפס העליון. אם מקבלים את ההנחה, שהממשלה
היא האחראית לענייני בטחון ולענייני הבנה, מטפס וכו'. היא צריכה לסייע
החוק להיות הקובע מה נחוץ למטרות אלו. יתכן שביום מן הימים נמצא חוקה
חדשה, שלפיה האחראיות לממשל תוטל על בית המטפס העליון. כל זמן שאנו חיים
במדינה שהממשלה אחראית, הסיקול צריך להיות שלה. הדרך לבית דין גבוה
לצדק פתוחה לכל אזרח. בית הדין הגבוה לצדק יבחן: א. אם הממשלה פעלה בגבולות
החוק; ב. אם לא הייתה בפעולה זו איזו שהיא שרירות לב. אם בית הדין יהיה
משוכנע ששני הדברים האלה הם מסדר, הרי לגבי עצם הסיקולים לגופו של ענין,
מה נחוץ להגנת המדינה ומה לא, הפוסק הוא הסלטון המציע ולא השלטון
הסיפוטי.

שאלה זו אינה מתעוררת בפעם הראשונה בכנסת.
אבי חושב, שההצעה הטובה לפניכם עולה בקנה אחד עם הסדרים הקונסטיטוציוניים
הקיימים במדינה שלנו.

ז. אורז

אבי חושב שהדבר ברור, סעיף א' אומדן: "סך
פירוטו - חבר ממשלה מסידה מהממשלה העבירה
לו סמכויות, ברור אפוא שכאן מופיע לא שר נגד שופט אלא הממשלה נגד שופט.
אין השופטים רואים את ענייני המדינה כשם שרואה אותם הממשלה, ממשלה זו או
אחרת. על כן אבי חושב שזוהי השאלה, אם הממשלה שולטת, אם הממשלה אחראית,
אם אותה נקרא לבירור ואם לא לא נבחר עוד הפעם.

ח. תפקיד

אבי חושב, שאיבנו סבדילים בין התפקיד
של הממשלה לסלחה ובין התפקיד של בית המטפס
לפצוע פעולה של הממשלה שאינה מתייטבת עם אופי החוק שהכנסת קבעה, פה מדובר
על שליטת בלתי מוגבלת על אדם, גופו רכושו ועבודתו. דבר זה נותן לשר
סמכות שאינה רגילה לגבי תפקידים של הממשלה, אלא לגבי תפקידים
בלתי רגילים שהם כאילו מוגבלים בתקופת חירות. בית המטפס לא ייהפך במקום
הממשלה כגורם שקובע את הצד האקסקיטיבי. בית המטפס צריך רק לבחון אם השר
לא חרג מסמכות החוק. אולם ברגע שכותבים בחוק "הנראית לשר" אנו מגבילים
את בית המטפס והשר יעשה כל מה שעולה על דעתו, אלא אם יוכח שהיתה לו
כוונה אישית נגד מישהו.

ט. אונזיה

אין להבין את פירוש ההגדרה "פעולה חיונית"
אלא אם קוראים אותו יחד עם סעיף 3. סעיף
3 בא בכפי להגביל את השר - לא ישתמש שר בסמכותו לפי חוק זה אלא אם הוא
משוכנע שהדבר דרוש לקיום פעולה חיונית, או למניעת הפקעת שצרים ומפטרות,
או כדי להבטיח דמת מחירים מתאימה.

החוק אומר, שהאחריות היא על הממשלה כולה.
מלים אלו הן חסובות מאד, כי הממשלה היא אשר צריכה להחליט אם הפעולה היא
חיונית. אין ספק שהחוק הזה הוא כלכלי פוליטי. מי יכול להחליט אם הפעולה
היא חיונית אם לא אותה ממשלה שהיא אחראית על כך?

י. כהון

אם היו"ר מציע למחוק את המלים "הנראית לשר"
עליו להציע למחוק גם את המלים "הכרחית
לדעתו".

ברצוני להעמיד את חבר הכנסת ספיר שעורך שאלה עקרונית,
לדעתו בפני עובדה מציאותית. הממשלה בעד פיקוח על היבוא וגם בימים
אלה נניח, שבבית המטפס יושבים שופטים שלפי האסכולה שלהם הם בעד יבוא
חפשי לגמרי, הרי אם איני כותב "הנראית לשר" אלא באופן אקסקיטיבי "פעולה

הדרושה לקיום האספקה והסופט משוכנע שרק יבוא חופטי הוא הדבר הטבטיח קיום אספקה, כיצד ישכנע השר את בית המספט? לכן לא נראית לי מחיקת המלים הנראית לשר.

ד. פרלשטיין:

לי נדמה שבסעיף זה צריכים להבדיל בין שני דברים. פה כתוב: פעולה חיונית פירושו - פעולה הנראית לשר כחיונית להגנת המדינה, לבטחון הציבור, לקיום אספקה שהיא הכרחית לדעת השר. אני מבין שכאן השיקולים יכולים להיות רק לפי מצב העניינים כמו שרואה אותם הממשלה. אבל לא כן ביחס לחלק הסני של הסעיף: "או שירותים ציבוריים שהם הכרחיים לדעתו, להגדלת הייצוא או להגברת הייצור, לקליטת עולים, לשיקום חיילים משוחררים או נכי מלחמה או להרחבת השיכון." לפיכך אני מציע שנחלק את הסעיף לשניים. על ידי כך אנו מבדילים בין דברים יסודיים - בטחון המדינה או הגנתה, ובין דברים שאינם חיוניים ממדרגה ראשונה.

ה. ד"ר בנטוב:

מר צדוק אמר שהשר חייב לסטנדר על שני דברים: א. שהפעולה שלו תהיה בתחום החוק; ב. שלא יראה שירות לב. מי הוא זה הקובע שהשר פעל בהתאם לחוק? אני אומר, שזה צריך להיות בית הדין הגבוה לצדק. אני רוצה להבטיח ניסוח כזה שייאפשר לשופטי בית הדין העליון אם לשר בפעולה מסוימת היתה אסמכתא חוקית, ולא שבית המספט יקבע מה חיוני ומה לא. בית הדין צריך לקבוע אם לשר היתה סיבה מספקת לחשוב שפעולה מסוימת דרושה לקיום האספקה.

ו. ספיר:

כאשר כתוב "לפי שיקולו של השר" בית הדין צריך לבחון אם היה שיקול. אין בית הדין יכול להכנס לגוף העניין.

הבעיה אינה אם הממשלה תסלוט או בית המספט יסלוט, כי בית המספט לא ירצה לסלוט. ניסוח זה צותן קריטי בלתי מוגבל לשר אבל אינו צותן סום קריטי לבית המספט העליון. בחוק האנגלי ובחוק אמריקאי אין דבר כזה.

ז. בז'רנו:

אני יודע מדוע התנהל כל הויכוח רק בכיוון אחד - סטכוריות בית המספט כנגד סטכוריות הממשלה, ובכלל לא דובר על סטכוריות הכנסת. אנו מדברים כאן על מסגרת של חוק שמקנה לממשלה סטכוריות לחוקק בלי הכנסת. זהו העיקר שחוק זה. אם עד עכשו ישנה סמכות כזאת בידי הממשלה, הרי היא בכל זאת מוגבלת בזה, שצו שהיא מוציאה צריך לקבל איסור הכנסת תוך 3 חודשים. בחוק זה משחררים אותה גם ~~משהנוולותנים~~ לממשלה אפשרות לחוקק חוקים בכל שטחי החיים הכלכליים ללא כל הגבלה. הממשלה כוללת לא רק שרים כי אם הרבה מאד פקידים, והם יכולים לעשות זאת ללא מטירת דו"ח למיסטהו, ולכנסת אין סמכות להתערב בזה.

לשם מה בחוק לממשלה דבר כזה? זה יכול להיות בחוק רק במסיבות מסוימות שקל מאד להגדיר אותן. אולם יותר מזה, מובעים אפשרות של ערעור בפני בית המספט העליון.

אם יש טעם לקיום הכנסת, הרי זה רק בפיקוחה על הממשלה. הרשות הטופסת באה לשם הבטחת זכויות האזרח כנגד החוק. זה נקרא מסטר דמוקרטי. אני חושב שאין צורך במלים הנראית לשר. צריך להגדיר את הסטכוריות באופן ברור מאד.

ה. צדקה:

אינני יודע מה טופסי בית הדין העליון אמרו לטר בנטוב באופן פרטי, אבל אני כן יודע מה טופסי בית הדין העליון מחליטים בפסקי הדין המתפרסמים וטופסים תקדימיים למטפטים הבאים. לא מה שנאמר בשיחה אלא מה שנכתב בפסק דין הוא החוק והוא התקדים. ובטורה ארוכה של פסקי דין שתחילתם אוד בתקופת הסנדט והמטבח עד היום הזה, הפירוט הנכסני טנוטחה כגון זו אוטרת הוא, סביה ההין הגבוה לצדק יבדוק, כאשר פונים אליו, אם הטר טעל בגבולות הסכנות שניהנה לו לפי החוק, אם הטר טקל ואם לא טעל טחוך טרירות לב. אלה הם הדברים שיבדוק. בית הדין אינו טוטטך ולא יכנס לטיקולים לגוף העניין. ההנחה הקונסטטוטיוניית היא שלא בית המטטט אחראי לדברים אלה, אלא המטטלה. בית המטטט אינו מצויד גם בידיעה ובמנגנון כדי טיוכל להחליט מה נחוץ, ואם הצעד הקונקרטי טנעטה נחוץ להגברת הייצור או לבטחון הטרינה.

אינני רואה גם ליטה עם ההצעה להפריד בין המטרות הטונות, אני חוטב, טטהלך הדיון צריך להיות טני כיווניט: א. למי טוטרים את המטכות, כלוטרי, אם נוקטים במבחן טוביקטיבי או נוקטים במבחן אוביקטיבי. ב. צריך לבחון אם כל המטרות הללו נחוצות או אולי רק בחלקן. אבל אם טיטהו אומר, טנחוץ פיקוח גם לצורך הגברת הייצור, בית הדין העליון אינו טוטגל יותר לבחון לגוף העניין אם צעד טטויים נחוץ להגברת הייצור מאטר טטובל לבחון לגוף העניין. אם צעד טטויים נחוץ לטם טטום אמפקה או לטם בטחון הטרינה, צריך לקבוע טטגרת אחידה, וצריך לעבור על רטיטת המטרות ולראות מה הן המטרות הנחוצות ומה הן המטרות הטיותרות, ובידיכם להרחיב ולקצץ כרצון עיניי.

ברגע זה אני חוטב טמוקדם טדי להכנס

לבידור העניין מאטר חבר הכנסת בז'רנו, מפני טכל העניין הזה יתעורר מאטר גרון באותם הטעיפים הנותנים את המטכות.

לגבי ההגדרה "הנראית לטר" אני אומר, טאם מחליטים באופן עקרוני טייט צורך בפיקוח, ואם טקבלים את ההנחה טהפיקוח נעטה על ידי המטטלה, לא יתכן טהטיקול הטריטורי בטאלה, אם צעד טטויים אמנם נחוץ לטטרת הפיקוח, יהיה נתון בידי טיטהו אחו זולת אותה: המטטלה טעליה זה טוטל והיא האחראית לעניין.

בפיקוח הכלכלי הקיים כיום, לפי החוקים הטונים, אין טייגים טגחינת הזמן. כל צווי הפיקוח הטונים אינם טוטגבלים לאיזו טחיו תקופה. הפקידה טל הכנסת חוץ למקח, ופיקוח טל הכנסת בטטטר טרלטטרי טתבטט בטני הכרים: באטטרות טל דיון ובכוח להביע אל אימון ולטלק מטטלה על ידי כך טדעת הכנסת אינה נוחה טטנה.

ט. כחול:

טחוך הבירור עד כה טתברר שלא נטכל להחליט טלנע על ההגדרה "טעולה היננית" אלא רק לאחר טנעבור על הטעיפים המטריטליים.

היו"ר ס. בנטוב:

היות ובטעה 13.00, ילכבת העדת המטנה לעניני חלונות, עלינו להפטיק עתה.

אני טבקט את מי צדוק להמציא לנו כטה פסקי הדין שהוציא בית הדין הגבוה לצדק כדי טנוכל להיות בטוחים אם ביטוח זה פותח בפנינו אותה אטטרות טאנו רוצים בה.

היטיבה נועלה בטעה 13.00